

JAKÓ ZSIGMOND PÁL
(2 septembrie 1916 – 26 octombrie 2008)

S-a stins din viață, la Cluj-Napoca, în ziua de 26 octombrie 2008, profesorul și academicianul Jakó Zsigmond, istoric al Evului Mediu și remarcabil specialist în științele speciale ale istoriei. Format în perioada interbelică, având o solidă pregătire în arhivistică, paleografie, diplomatică, sigilografie, bibliologie și istoria cărții, discipline fundamentale ale istoriei pe care le-a predat la Universitatea clujeană decenii de-a rândul, asigurând astfel formarea a zeci de specialiști în domeniile respective, Jakó Zsigmond a fost totodată autorul a numeroase cărți și studii prin care a contribuit la progresul istoriografiei din această parte a Europei.

Născut la Roșiori, comuna Diosig din Bihor, la 2 septembrie 1916, după studii primare și gimnaziale a urmat Liceul Reformat din Hajduböszörmény (Ungaria) și apoi a făcut studii de istorie la Universitatea „Pázmány Péter” din Budapesta (1934-1939). A beneficiat de îndrumarea istoricului medievist maghiar Mályusz Elemér, care i-a condus teza de doctorat susținută în 1940, când era încadrat ca arhivist la Arhivele Naționale Ungare. Un an mai târziu se transferă la Arhivele Muzeului Ardelean din Cluj, al căror director este între 1948 și 1950. Din 1942 funcționează ca asistent la Universitatea din Cluj, iar din 1947 ca profesor al acesteia, până la pensionarea survenită în 1981, în 1960 acordându-i-se titlul de doctor docent. Seriile de studenți care s-au format sub îndrumarea profesorului Jakó Zsigmond mai bine de patru decenii și de tineri cercetători care au lucrat în preajma sa până în ultimele clipe ale vieții sale nonagenare îi sunt în continuare recunoscătoare pentru claritatea și generozitatea sfaturilor profesionale de care au beneficiat din partea Magistrului.

Profesorul Jakó Zsigmond a funcționat, între anii 1949 și 1981, în colective de cercetare științifică din cadrul Institutului de Istorie din Cluj, fiind antrenat, alături de D. Prodan, Francisc Pall, Ștefan Pascu, Mihail Dan, Camil Mureșanu, Theodor A. Naum ș.a., în activitatea de editare a documentelor medievale referitoare la Transilvania. Cele șase volume din Seria C. Transilvania ale colecției *Documente privind Istoria României*, apărute în anii 1951-1955, înmănușeau actele emise de cancelariile din Transilvania și Ungaria cu referire la provincia intracarpatică în perioada 1075-1350, colecție continuată după 1965 prin corpusul *Documenta Romaniae Historica*, din care au apărut alte cinci volume la care ilustrul dispărut și-a adus contribuția. Se cuvine menționat aportul său științific la elaborarea celor două volume de *Introducere la Documente privind Istoria României* apărute în 1956, în cuprinsul cărora studiile sale privind paleografia latină și sigilografia cu referire la Transilvania până în secolul al XV-lea sintetizau experiența acumulată până atunci în domeniu. Iar volumul *Scrierea latină în Evul Mediu*, elaborat împreună cu Radu Manolescu, tipărit la București în 1971 și la Budapesta în 1987, devenea, chiar de la apariție, un prețios manual pentru toți specialiștii și tinerii cercetători științifici în problematica abordată.

„Anuarul Institutului de Istorie «G. Barițiu» din Cluj-Napoca”, tom. XLVI, 2009, p. 475–477

Istoricul a frecventat apoi principalele aspecte ale culturii scrise din Transilvania medievală, ale istoriei cărții și tiparului din epoca premodernă, în bibliotecile maghiare, române și săsești. Volumul intitulat *Philobiblon transilvan* apărut la București în 1977 înmănunchia studiile sale de referință în materie. În 1990 a publicat la Budapesta două volume masive conținând protocoalele Conventului de la Cluj-Mănăstur, principalul loc de adevărire din Transilvania medievală, iar în 1997, respectiv 2004 alte două volume cuprinzând regeste ale diplomelor medievale transilvănene.

Se cuvine a fi menționată, de asemenea, contribuția pe care a avut-o la apariția tratatului academic de *Istoria României*, apărut în anii 1960-1964, prin capitolele de istoria culturii transilvănene medievale și premoderne. Pentru meritele sale științifice și deopotrivă didactice, profesorul Jakó Zsigmond a fost ales membru onorific al Academiei Maghiare de Științe (1988) și al Societății Maghiare de Istorie, precum și membru de onoare al Academiei Române (1996). A fost proclamat *doctor honoris causa* al Ráday Akadémia și al Universității „Eötvös Loránd” (ELTE) din Budapesta. De asemenea, a fost distins cu Premiile „Pro Cultura Hungarica” (1991), „Kemény Zsigmond” (1995) și „Széchényi” (1996).

A făcut parte din comisii de doctorat și colective de cercetare, din redacțiile unor reviste de specialitate, pe care însă le selecta foarte riguros fiindcă preocupările sale principale erau cele științifice de la masa de scris, de care se despărțea cu foarte mare greutate și întotdeauna doar pentru scurt timp.

Istoriografiile română și maghiară pierd, prin dispariția profesorului, istoricului și academicianului Jakó Zsigmond, un mare cercetător în domeniul medievisticii și al științelor auxiliare de bază ale istoriei, un specialist profund cunoscător al desfășurărilor istorice din această parte a Europei. Ne consolăm cu valoroasa operă istorică și culturală pe care ne-a lăsat-o și cu neprețuitele sfaturi de care am beneficiat cei care l-am cunoscut și i-am fost studenți în deceniile de după mijlocul secolului trecut, rămânând doar ca Profesorului nostru să-i păstrăm o pioasă amintire și o vie recunoștință.

Nicolae Edroiu

membru corespondent al Academiei Române